

Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (första avdelningen)

den 13 juni 2019*

”Begäran om förhandsavgörande – Straffrättsligt samarbete – Direktiv 2012/13/EU – Rätten till information vid straffrättsliga förfaranden – Artikel 6.4 – Rätten att bli informerad om anklagelsen – Information om alla ändringar i den information som tillhandahållits där så krävs för att man ska kunna säkerställa ett rättvist förfarande – Ändring av den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter på vilka anklagelsen grundas – Inte tillåtet för den tilltalade att under det muntliga förfarandet ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd enligt nationell rätt – Skillnad när ändringen avser de omständigheter på vilka anklagelsen grundas”

I mål C-646/17,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Tribunale di Brindisi (Förstainstansdomstolen i Brindisi, Italien) genom beslut av den 20 oktober 2017, som inkom till domstolen den 17 november 2017, i brottmålet mot

Gianluca Moro,

ytterligare deltagare i rättegången:

Procura della Repubblica presso il Tribunale di Brindisi,

Francesco Legrottaglie,

meddelar

DOMSTOLEN (första avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden J.-C. Bonichot samt domarna C. Toader, A. Rosas, L. Bay Larsen och M. Safjan (referent),

generaladvokat: M. Bobek,

justitiesekreterare: handläggaren R. Schiano,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 14 november 2018,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Francesco Legrottaglie, genom D. Vitale, avvocato,
- Italiens regering, genom G. Palmieri, i egenskap av ombud, biträdd av G. Palatiello, avvocato dello Stato,

* Rättegångsspråk: italienska.

- Ungerns regering, genom M.Z. Fehér, G. Koós och G. Tornyai, samtliga i egenskap av ombud,
- Nederländernas regering, genom M.K Bulterman och A.M. de Ree, båda i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,
- Europeiska kommissionen, genom C. Cattabriga, R. Troosters och C. Zadra, samtliga i egenskap av ombud,

och efter att den 5 februari 2019 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artiklarna 2.1, 3.1 c och 6.1–6.3 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden (EUT L 142, 2012, s. 1) samt artikel 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan).
- 2 Begäran om förhandsavgörande har gjorts inom ramen för ett straffrättsligt förfarande mot Gianluca Moro (nedan kallad den tilltalade), som åtalades för "häleri" av smycken, i den mening som avses i italiensk rätt, varefter åtalet senare, under det muntliga förfarandet, omrubricerades till "stöld" av dessa smycken.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Stadgan

- 3 I stadgans artikel 48, som har rubriken "Presumtion för oskuld och rätten till försvar", föreskrivs följande:

"1. Var och en som har blivit anklagad för en lagöverträdelse ska betraktas som oskyldig till dess att hans eller hennes skuld lagligen fastställts.

2. Var och en som har blivit anklagad för en lagöverträdelse ska garanteras respekt för rätten till försvar."

Direktiv 2012/13

- 4 Skälen 3, 4, 9, 10, 14, 27–29, 40 och 41 i direktiv 2012/13 har följande lydelse:

"(3) Genomförandet av principen om ömsesidigt erkännande av domar eller beslut vid straffrättsliga förfaranden förutsätter att medlemsstaterna har förtroende för varandras straffrättsliga system. Omfattningen av ömsesidigt erkännande är i hög grad beroende av en rad parametrar, bland annat mekanismer till skydd för misstänkta eller tilltalade personers rättigheter och gemensamma miniminormer för att underlätta tillämpningen av principen om ömsesidigt erkännande.

(4) Ömsesidigt erkännande av domar eller beslut vid straffrättsliga förfaranden kan bara fungera effektivt i en anda av förtroende, där inte endast de rättsliga myndigheterna, utan samtliga aktörer i den straffrättsliga processen likställer domar eller beslut av rättsliga myndigheter i andra medlemsstater med domar eller beslut som meddelas i den egna staten, vilket förutsätter förtroende inte bara för innehållet i den andra medlemsstatens bestämmelser, utan också för tillämpningen av dem.

...

(9) Enligt artikel 82.2 [FEUF] ska det fastställas minimiregler som ska tillämpas i medlemsstaterna för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polissamarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension. Den artikeln avser 'personers rättigheter vid det straffrättsliga förfarandet' som ett av de områden på vilka minimiregler kan fastställas.

(10) Gemensamma minimiregler bör leda till ökat förtroende för alla medlemsstaters straffrättsliga system, vilket i sin tur bör bidra till ett effektivare rättsligt samarbete i en anda av ömsesidigt förtroende. Sådana gemensamma minimiregler bör fastställas inom området för information vid straffrättsliga förfaranden.

...

(14) Detta direktiv ... fastställer gemensamma minimiregler när det gäller information om rättigheter och om anklagelsen till misstänkta eller tilltalade personer i straffrättsliga förfaranden, i syfte att öka det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna. Detta direktiv bygger på de rättigheter som fastställs i stadgan, särskilt artiklarna 6, 47 och 48 i denna, och bygger på artiklarna 5 och 6 i [Europeiska konventionen om skydd för de mänskliga rättigheterna och de grundläggande friheterna, som undertecknades i Rom den 4 november 1950 (nedan kallad Europakonventionen)], såsom dessa tolkas av Europadomstolen. I detta direktiv används uttrycket 'anklagelse' för att beskriva samma begrepp som uttrycket 'anklagelse' som används i artikel 6.1 i Europakonventionen.

...

(27) Personer som misstänks för att ha begått ett brott ska erhålla all den information om anklagelsen som behövs för att de ska kunna förbereda sitt försvar och för att man ska kunna garantera ett rättvist förfarande.

(28) Informationen som tillhandahålls till misstänkta eller tilltalade personer om den brottsliga gärning de misstänks ha gjort sig skyldig till eller anklagas för bör tillhandahållas utan dröjsmål och senast före polisens eller en annan behörig myndighets första officiella förhör med dem samt utan att det påverkar de pågående utredningarna. En beskrivning av omständigheterna, inklusive, om de är kända, tid och plats, rörande den brottsliga gärning som personen i fråga misstänks ha gjort sig skyldig till eller anklagas för, och den eventuella brottsrubriceringen, bör tillhandahållas i tillräckligt utförlig form med beaktande av det skede av det straffrättsliga förfarandet i vilket beskrivningen tillhandahålls, så att man garanterar ett rättvist förfarande och möjliggör ett effektivt utövande av rätten till försvar.

(29) När uppgifterna om misstanken eller anklagelsen ändras under de straffrättsliga förfarandena i så betydande grad att det påverkar misstänkta eller tilltalade personers ställning, bör den berörda personen underrättas om detta när det är nödvändigt för att säkerställa ett rättvist förfarande och i så god tid att rätten till försvar kan utövas på ett effektivt sätt.

...

(40) I detta direktiv fastställs minimiregler. Medlemsstaterna kan utvidga de rättigheter som fastställs i detta direktiv för att erbjuda en högre skyddsnivå även för situationer som inte uttryckligen behandlas i detta direktiv. Skyddsnivån bör aldrig vara lägre än den standard som anges i Europakonventionen såsom denna tolkats i Europadomstolens rättspraxis.

(41) Detta direktiv respekterar de grundläggande rättigheterna och de principer som fastställs i stadgan. Direktivet syftar särskilt till att främja rätten till frihet, rätten till en rättvis rättegång och rätten till försvar. Det bör genomföras i enlighet därmed.”

5 Artikel 1 i det direktivet har rubriken ”Syfte” och har följande lydelse:

”Detta direktiv fastställer bestämmelser om misstänkta eller tilltalade personers rätt till information om deras rättigheter vid straffrättsliga förfaranden och om anklagelsen mot dem. Det fastställer även bestämmelser om rätten till information för personer som är föremål för en europeisk arresteringsorder angående deras rättigheter.”

6 I artikel 2 i direktivet, vilken har rubriken ”Tillämpningsområde”, föreskrivs i punkt 1 följande:

”Detta direktiv är tillämpligt från den tidpunkt då personer underrättas av en medlemsstats behöriga myndigheter om att de är misstänkta eller tilltalade för att ha begått ett brott fram till dess att förfarandena har avslutats, med vilket ska förstås det slutgiltiga avgörandet i frågan huruvida den misstänkta eller tilltalade personen har begått brottet samt i förekommande fall även under rättegång och i väntan på beslut om ett eventuellt överklagande.”

7 I artikel 3 i direktivet, med rubriken ”Rätten att bli informerad om rättigheter”, föreskrivs i punkt 1 följande:

”Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade personer utan dröjsmål underrättas om åtminstone följande processuella rättigheter, så som dessa tillämpas enligt nationell rätt, för att dessa rättigheter ska kunna utövas effektivt:

- a) Rätten till tillgång till försvarare.
- b) Rätten till kostnadsfri juridisk rådgivning och villkoren för att erhålla sådan rådgivning.
- c) Rätten att bli underrättad om anklagelsen, i enlighet med artikel 6.
- d) Rätten till tolkning och översättning.
- e) Rätten att tåga.”

8 I artikel 6 i direktiv 2012/13, vilken har rubriken ”Rätten att bli informerad om anklagelsen”, föreskrivs följande:

”1. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta och tilltalade personer erhåller information om den brottsliga gärning som de är misstänkta eller anklagade för. Den informationen ska tillhandahållas utan dröjsmål och vara så utförlig som krävs för att säkerställa ett rättvist förfarande och ett effektivt utövande av rätten till försvar.

2. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade personer som anhållits eller häktats informeras om skälen till anhållandet eller häktningen, inbegripet vilken brottslig gärning som vederbörande misstänks eller anklagas för att ha begått.

3. Medlemsstaterna ska se till att utförlig information om anklagelsen, inbegripet brottets art och brottsrubriceringen liksom det sätt på vilket den tilltalade personen varit delaktig i brottet, tillhandahålls senast när de sakförhållanden som ligger till grund för anklagelsen lämnas in till en domstol.

4. Medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade personer utan dröjsmål informeras om alla ändringar i den information som tillhandahållits i enlighet med denna artikel, där så krävs för att man ska kunna säkerställa ett rättvist förfarande.”

Italiensk rätt

- 9 I artikel 61 i Codice penale (strafflagen), vilken har rubriken ”Allmänna försvarande omständigheter”, anges i punkt 7 följande:

”I den mån följande omständigheter inte utgör de omständigheter som konstituerar brottet eller utgör särskilda försvarande omständigheter, försvarar de brottet:

...

7. vid egendomsbrott avseende privata tillgångar eller brott som skadar sådana tillgångar och brott som begåtts i vinstsyfte, att målsäganden orsakats allvarlig skada på sina privata tillgångar”.

- 10 I artikel 624 i strafflagen, med rubriken ”Stöld”, anges följande:

”Den som tillägnar sig annans lösa sak, genom att tillgripa den från innehavaren, i syfte att nyttja denna för egen eller annans räkning döms till fängelse i lägst sex månader och högst tre år samt böter på lägst 154 euro och högst 516 euro. ...”

- 11 I artikel 648 i strafflagen, med rubriken ”Häleri”, föreskrivs följande:

”Med undantag för fall av medverkan ska den som, för egen eller annans räkning, förvärvar, tar emot, undanhåller eller förmedlar vid förvärv, mottagande eller undanhållande av pengar eller andra saker som härrör från annat brott, dömas till fängelse i lägst två år och högst åtta år och böter på lägst 516 euro och högst 10 329 euro. ...”

- 12 Artikel 444 i codice di procedura penale (straffprocesslagen), i den lydelse som var tillämplig när omständigheterna i målet vid den nationella domstolen inträffade (nedan kallad straffprocesslagen), som har rubriken ”Ådömande av en mellan parterna förhandlad påföljd”, har följande lydelse:

”1. Den tilltalade och åklagarmyndigheten får begära att rätten ska utdöma en alternativ påföljd av angivet slag och angiven varaktighet, eller en ekonomisk påföljd, som satts ned med högst en tredjedel, eller ett fängelsestraff när detta, med hänsyn till omständigheterna och efter att ha satts ned med högst en tredjedel, inte överstiger fängelse i fem år, oavsett om det förenas med en ekonomisk påföljd. ...

2. Om samtycke föreligger, även från den part som inte har framställt begäran, och det inte föreligger skäl att meddela en friande dom enligt artikel 129 ska rätten, utifrån handlingarna i målet och under förutsättning att den rättsliga kvalificering av gärningen samt tillämpningen och jämförelsen av de omständigheter som parterna har åberopat är korrekt och att den angivna påföljden är lämplig, döma ut denna påföljd, varvid det i domslutet ska anges att parterna har framställt en begäran härom. Om talan förs om enskilt anspråk ska domstolen inte fatta något beslut om denna ansökan. Den tilltalade ska emellertid förpliktas att ersätta målsägandens rättegångskostnader, om det inte finns skälig grund för att staten helt eller delvis ska svara för dessa rättegångskostnader. Artikel 75.3 ska inte tillämpas.

3. Part kan villkora ansökan med att uppskjutande av påföljden beviljas. Om rätten anser att ett sådant uppskjutande inte kan ske ska ansökan avslås.”

13 I artikel 516 i straffprocesslagen, med rubriken ”Justering av åtalet”, föreskrivs i punkt 1 följande:

”Om det under förhandlingen (*istruzione dibattimentale*) framkommer att fråga är om andra gärningar än de som beskrivits i kallelsen, och dessa gärningar är sådana att även de omfattas av handläggande domstols behörighet, ska åklagaren justera åtalet och fortsätta handläggningen.”

14 I artikel 521 i straffprocesslagen, med rubriken ”Samband mellan åtal och dom”, föreskrivs följande:

”1. Domstolen kan i domen ge omständigheterna en annan rättslig kvalificering än den som angivits i åtalet, under förutsättning att brottet alltjämt omfattas av dess behörighet och inte omfattas av en kollegial domstols behörighet, snarare än en ensamdomares behörighet.

2. Domstolen ska sända handlingarna till åklagarmyndigheten när det visas att omständigheterna inte motsvarar dem som angivits i kallelsen eller det åtal som utfärdats enligt artiklarna 516, 517 och 518.2.

3. Detsamma gäller när ett nytt åtal väcks, utom i de fall som avses i artiklarna 516, 517 och 518.2.”

15 I artikel 552 i straffprocesslagen, med rubriken ”Kallelse”, föreskrivs följande i punkt 1:

”Kallelsen ska innehålla

...

c) en tydlig och noggrann beskrivning av gärningen, försvärande omständigheter och sådana omständigheter som kan föranleda vidtagande av säkerhetsåtgärder, med hänvisning till respektive tillämpligt lagrum.

...”

16 I artikel 555 i straffprocesslagen, med rubriken ”Förhandling i domstol efter direkt kallelse”, föreskrivs i punkt 2 följande:

”Innan förhandlingen inleds får den tilltalade eller åklagaren lämna in en sådan ansökan som avses i artikel 444.1. Den tilltalade får vidare ansöka om påskyndat förfarande eller om ett alternativt bötesstraff.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

17 Francesco Legrottaglie lämnade den 11 mars 2015 in en anmälan till polisstationen i Ostuni (Italien) mot den tilltalade, i vilken han gjorde gällande att den tilltalade, av en person vars identitet är okänd, hade mottagit ett antal guldsmycken som stulits från familjen Legrottaglie och att den tilltalade i vinstsyfte skulle ha lämnat dessa smycken till en butik i Ostuni.

18 Den 1 april 2016 väcktes, genom en handling utfärdad av åklagarmyndigheten i enlighet med artikel 552 i straffprocesslagen, åtal mot den tilltalade vid Tribunale di Brindisi (Förstainstansdomstolen i Brindisi, Italien) för brottet ”häleri” i enlighet med artikel 648 i strafflagen.

19 Vid en förhandling den 15 september 2016, i den tilltalades frånvaro, framställde Francesco Legrottaglie ett enskilt anspråk.

- 20 Vid förhandlingen den 13 oktober 2017, som hölls i den tilltalades närvaro, erkände den tilltalade spontant att han själv hade begått stölden av smyckena i fråga.
- 21 Rätten informerade då den tilltalade om att de gärningar han anklagades för skulle omrubriceras till det brott som avses i artikel 624 och i artikel 61.7 i strafflagen, nämligen ”stöld”, tillsammans med den försvårande omständigheten att offret drabbades av en allvarlig förlust av personlig egendom.
- 22 Den tilltalades försvarare har fått tillstånd av honom att ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd (kallad ”patteggiamento”) enligt artikel 444 i straffprocesslagen för detta brott, efter omrubriceringen av brottet. Ansökan avvisades eftersom den tidsfrist som föreskrivs i artikel 555.2 i straffprocesslagen hade löpt ut.
- 23 Domstolen uppmanade åklagaren att justera åtalet enligt artikel 516 i straffprocesslagen, för att göra det möjligt för den tilltalade att utverka en förhandlad påföljd enligt artikel 444 i straffprocesslagen. Åklagarmyndigheten beslutade att inte göra någon sådan justering och att överlämna frågan till rätten, i det här fallet Tribunale di Brindisi (Förstainstansdomstolen i Brindisi, Italien), vad gäller den exakta rättsliga kvalificeringen av omständigheterna i fråga.
- 24 Den hänskjutande domstolen har framhållit att Corte costituzionale (Författningsdomstolen, Italien) förklarat att artikel 516 i straffprocesslagen är författningsstridig i den del den inte ger den tilltalade möjlighet att ansöka om att den domstol som prövar målet ska tillämpa en förhandlad påföljd enligt artikel 444 i straffprocesslagen vad gäller en ny omständighet som har framkommit under det muntliga förfarandet och som är föremål för ett nytt åtal.
- 25 Det framgår således av rättspraxis från Corte costituzionale (Författningsdomstolen, Italien) angående artikel 516 i straffprocesslagen att den tilltalade under det muntliga förfarandet kan ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd enligt artikel 444 i straffprocesslagen genom att tidsfristerna för att lämna in ansökan börjar löpa på nytt efter en ändring av de omständigheter som ligger till grund för åtalet, antingen till följd av att ett fel begåtts eller som en del av det normala förfarandet, medan en sådan möjlighet att ansöka om att en förhandlad påföljd tillämpas är utesluten om ändringen endast gäller den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter som gärningspåståendet avser.
- 26 Den hänskjutande domstolen har ifrågasatt om EU-rätten medger att en tilltalad har olika rätt till försvar beroende på om en ändring avser de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen eller avser den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter.
- 27 När ändringen av åtalet avser sakomständigheterna har den tilltalade nämligen en fullständig rätt till försvar, inklusive möjlighet att ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd enligt artikel 444 i straffprocesslagen, men när denna ändring endast avser den rättsliga kvalificeringen av omständigheterna har den tilltalade endast rätt att lägga fram argument till sitt försvar.
- 28 Mot denna bakgrund beslutade Tribunale di Brindisi (Förstainstansdomstolen i Brindisi) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfråga till EU-domstolen:

”Ska artiklarna 2.1, 3.1 c, 6.1, 6.2 och 6.3 i direktiv 2012/13 samt artikel 48 i [stadgan] tolkas så, att de utgör hinder för straffprocessuella bestämmelser i en medlemsstat enligt vilka rätten till försvar vid ändringar i åtalet både kvantitativt och kvalitativt sett säkerställs på olika sätt beroende på om ändringarna gäller de omständigheter som ligger till grund för åtalet eller gärningens rubricering, så att den tilltalade enbart i det första fallet medges möjlighet att ansöka om tillämpning av ett alternativt och fördelaktigt förfarande för nedsatt påföljd (förhandlad påföljd)?”

Prövning av tolkningsfrågan

Upptagande till prövning

- 29 Den italienska regeringen har gjort gällande att begäran om förhandsavgörande inte kan prövas i sak eftersom direktiv 2012/13 antagits med stöd av artikel 82.2 FEUF, som endast avser straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension. Tillämpningsområdet för direktiv 2012/13 skulle därmed vara begränsat till de brott som har en sådan dimension.
- 30 I det aktuella fallet rör det sig emellertid om ett brott som begåtts av en italiensk medborgare på italienskt territorium och som drabbat en annan italiensk medborgare. Brottet har således inte någon gränsöverskridande dimension och direktiv 2012/13 är inte tillämpligt i ett mål som det vid den nationella domstolen.
- 31 Artikel 48 i stadgan är heller inte, enligt den italienska regeringen, tillämplig eftersom det i artikel 51.1 i stadgan föreskrivs att domstolen, i de fall där en rättslig situation inte omfattas av unionsrätten, inte är behörig att pröva den. Enbart ett återopande av bestämmelser i stadgan kan inte i sig grunda sådan behörighet.
- 32 Domstolen påminner om att det i artikel 82.2 första stycket FEUF föreskrivs att om ”det är nödvändigt för att underlätta det ömsesidiga erkännandet av domar och rättsliga avgöranden samt polissamarbete och rättsligt samarbete i sådana straffrättsliga frågor som har en gränsöverskridande dimension, får Europaparlamentet och rådet genom direktiv i enlighet med det ordinarie lagstiftningsförfarandet fastställa minimiregler. I dessa minimiregler ska skillnaderna mellan medlemsstaternas rättsliga traditioner och rättssystem beaktas.”
- 33 När det gäller lydelsen av direktiv 2012/13, begränsar varken artikel 1 i detta, där direktivets syfte anges, eller artikel 2 i detta, som rör direktivets tillämpningsområde, tillämpningen av det direktivet till situationer med en gränsöverskridande dimension.
- 34 Vad gäller syftet med direktiv 2012/13, framgår det av skälen 10 och 14 i detta att det avser att stärka det ömsesidiga förtroendet mellan medlemsstaterna för varandras straffrättsliga system genom att anta gemensamma minimiregler om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden. Såsom i sak anges i skäl 14 och i skäl 41 i direktivet bygger direktivet i detta avseende på de rättigheter som anges bland annat i artiklarna 47 och 48 i stadgan och syftar det till att främja dessa rättigheter (dom av den 5 juni 2018, Kolev m.fl., C-612/15, EU:C:2018:392, punkt 88).
- 35 På samma sätt grundar sig skälen 3 och 4 i direktiv 2012/13 på tanken att principen om ömsesidigt erkännande innebär att beslut av rättsliga myndigheter, även i en rent intern situation, bygger på gemensamma minimiregler. Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 41 i sitt förslag till avgörande kommer på så sätt polisen och de rättsliga myndigheterna i en medlemsstat att, när det i en viss situation uppkommer ett behov av gränsöverskridande samarbete, kunna betrakta de beslut som fattats av rättsliga myndigheter i övriga medlemsstater som likvärdiga med deras egna beslut.
- 36 Således bidrar direktiv 2012/13 till upprättandet av en minimiharmonisering av straffrättsliga förfaranden inom Europeiska unionen. Tillämpningen av reglerna i det direktivet i en medlemsstat ska ske oberoende av om det föreligger en gränsöverskridande situation i ett mål som handläggs där.
- 37 Av detta följer att begäran om förhandsavgörande ska tas upp till sakprövning.

Prövning i sak

Inledande synpunkter

- 38 Martin Legrottaglie samt den italienska, den ungerska, den nederländska och den polska regeringen har i första hand gjort gällande att den fråga som hänskjutits till domstolen i förevarande mål inte omfattas av tillämpningsområdet för direktiv 2012/13 och att domstolen därför inte kan pröva denna fråga.
- 39 Enligt det förfarande för samarbete mellan nationella domstolar och EU-domstolen som införts genom artikel 267 FEUF ankommer det på EU-domstolen att ge den nationella domstolen ett användbart svar, som gör det möjligt för den domstolen att avgöra det mål som den ska pröva. I detta syfte kan EU-domstolen behöva omformulera de frågor som hänskjutits. EU-domstolen ska nämligen tolka alla de bestämmelser i unionsrätten som de nationella domstolarna behöver för att avgöra de mål som de ska pröva, även om dessa bestämmelser inte anges uttryckligen i de frågor som dessa domstolar har ställt (dom av den 19 december 2018, AREX CZ, C-414/17, EU:C:2018:1027, punkt 34 och där angiven rättspraxis).
- 40 Den omständigheten att den hänskjutande domstolen formellt sett har begränsat sina frågor till att avse tolkningen av vissa bestämmelser i unionsrätten utgör inte hinder för att EU-domstolen tillhandahåller den domstolen alla uppgifter om unionsrättens tolkning som kan vara användbara vid avgörandet av det nationella målet, oberoende av om det har hänvisats därtill i frågorna eller inte. Det ankommer på EU-domstolen att, utifrån samtliga uppgifter som den nationella domstolen har lämnat och i synnerhet utifrån skälen i beslutet om hänskjutande, avgöra vilka delar av unionsrätten som behöver tolkas med hänsyn till saken i målet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 19 december 2018, AREX CZ, C-414/17, EU:C:2018:1027, punkt 35 och där angiven rättspraxis).
- 41 I sin fråga hänvisar den nationella domstolen till artiklarna 2.1, 3.1 c och 6.1–6.3 i direktiv 2012/13 och till artikel 48 i stadgan.
- 42 I artikel 1 i direktiv 2012/13 anges att direktivet fastställer bestämmelser om misstänkta eller tilltalade personers rätt till information om deras rättigheter vid straffrättsliga förfaranden och om anklagelsen mot dem.
- 43 Såsom framgår av artikel 3 jämförd med artikel 6 i direktiv 2012/13, omfattar den rätt som avses i artikel 1 åtminstone två separata rättigheter. För det första ska misstänkta eller tilltalade personer enligt artikel 3 i direktivet underrättas om åtminstone vissa processuella rättigheter som räknas upp i denna bestämmelse. Dessa omfattar rätten till tillgång till försvarare, rätten till kostnadsfri juridisk rådgivning och villkoren för att erhålla sådan rådgivning, rätten att bli underrättad om anklagelsen, rätten till tolkning och översättning samt rätten att tåga. För det andra fastställs regler i artikel 6 i direktiv 2012/13 om misstänkta och tilltalades rätt att bli informerade om anklagelsen (dom av den 15 oktober 2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, punkterna 54–56).
- 44 I detta fall rör målet vid den nationella domstolen möjligheten att, vid en ändring av den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter på vilka anklagelsen grundas, under det muntliga förfarandet ansöka om en förhandlad sanktion enligt artikel 444 i straffprocesslagen, på grund av att tidsfristerna för ingivande av en sådan ansökan börjar löpa på nytt.
- 45 Ett sådant rättsligt problem ska således prövas utifrån artikel 6 i direktiv 2012/13, om rätten att bli underrättad om anklagelsen.
- 46 I detta avseende finns det inget behov av att analysera detta rättsliga problem utifrån artikel 6.1–6.3 i det direktivet. Mot bakgrund av dessa bestämmelsers lydelse är det ostridigt, för det första, att den tilltalade underrättades om den brottsliga gärning som han anklagades för, att han, för det andra, inte

anhölls eller häktades och att, för det tredje, de uppgifter om anklagelsen som han fick, särskilt när det gäller den rättsliga kvalificeringen av den, lämnats till honom innan domstolen prövade om denna anklagelse var välgrundad.

- 47 Däremot förefaller artikel 6.4 i direktiv 2012/13 vara en relevant bestämmelse i ett mål som det vid den nationella domstolen.
- 48 I den bestämmelsen föreskrivs nämligen att medlemsstaterna ska se till att misstänkta eller tilltalade personer utan dröjsmål informeras om alla ändringar i den information som tillhandahållits i enlighet med artikel 6, där så krävs för att ett rättvist förfarande ska kunna säkerställas.
- 49 Därför ska, inom ramen för det nationella målet, omfattningen av den tilltalades rätt till information i förhållande till den bestämmelsen vid en ändring av den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter som ligger till grund för åtalet fastställas.
- 50 Mot denna bakgrund ska tolkningsfrågan uppfattas så, att den i sak syftar till att klargöra om artikel 6.4 i direktiv 2012/13 och artikel 48 i stadgan ska tolkas på så sätt att de hindrar en nationell lagstiftning enligt vilken den tilltalade under det muntliga förfarandet kan ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd vid en ändring av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen, men inte kan göra det vid en ändring av den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter.

Direktiv 2012/13

- 51 Det framgår av domstolens praxis att direktiv 2012/13 inte reglerar hur den information om anklagelsen som anges i artikel 6 i direktivet lämnas till den tilltalade personen. Informationen får emellertid inte lämnas på ett sätt som motverkar det syfte som eftersträvas genom bland annat artikel 6, vilket, som även framgår av skäl 27 i direktivet, är att personer som misstänks för att ha begått ett brott ska kunna förbereda sitt försvar och att ett rättvist förfarande ska kunna garanteras (dom av den 15 oktober 2015, Covaci, C-216/14, EU:C:2015:686, punkterna 62 och 63).
- 52 Kravet på att den tilltalade eller dennes försvarare på ett meningsfullt sätt ska kunna delta i förfarandet i enlighet med den kontradiktoriska principen och principen om parternas likställdhet i processen samt hävda sin ståndpunkt på ett effektivt sätt, utesluter inte att den information om anklagelsen som lämnas till försvaret kan bli föremål för senare ändringar, särskilt när det gäller den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen, eller att nya bevis kan läggas fram i målet under förfarandets gång. Information om sådana ändringar och uppgifter måste dock lämnas till den tilltalade eller dennes försvarare vid en tidpunkt då de fortfarande har möjlighet att reagera på ett effektivt sätt, före överläggningen. Denna möjlighet beaktas för övrigt i artikel 6.4 i direktiv 2012/13, där det anges att misstänkta eller tilltalade personer utan dröjsmål ska informeras om alla ändringar som tillkommit under det straffrättsliga förfarandet avseende den information som tillhandahållits i enlighet med den artikeln, där så krävs för att man ska kunna säkerställa ett rättvist förfarande (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2018, Kolev m.fl., C-612/15, EU:C:2018:392, punkt 95).
- 53 I alla händelser måste, oavsett vid vilken tidpunkt detaljerade uppgifter om anklagelsen lämnas, i enlighet med den kontradiktoriska principen och principen om parternas likställdhet i processen, den tilltalade och dennes försvarare bland annat ges tillräckligt med tid för att sätta sig in i denna information och dessa handlingar och kunna utarbeta ett effektivt försvar, framföra synpunkter och, i förekommande fall, inkomma med sådana ansökningar, som bland annat kan avse bevisupptagning, som de har rätt att göra enligt nationell rätt. Detta krav medför att målet, om det är nödvändigt, ska vilandeförklaras och återupptas vid en senare tidpunkt (se, för ett liknande resonemang, dom av den 5 juni 2018, Kolev m.fl., C-612/15, EU:C:2018:392, punkt 96).

- 54 Enligt skäl 40 i direktiv 2012/13 fastställer direktivet dessutom minimiregler. Medlemsstaterna får utvidga de rättigheter som anges i det direktivet för att säkerställa en högre skyddsnivå även i situationer som inte uttryckligen behandlas i detta direktiv. Skyddsnivån får aldrig vara lägre än de normer som fastställs i Europakonventionen, såsom dessa tolkas i praxis från Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna.
- 55 Det framgår i detta avseende av EU-domstolens rättspraxis att en precis och fullständig uppgift om anklagelser mot en misstänkt eller tilltalad, och därmed den rättsliga kvalificering som en domstol kan göra av den gärning som den berörda personen åtalats för, i ett brottmål utgör en väsentlig förutsättning för att förfarandet ska vara rättvist. Rätten att bli informerad om arten av och orsaken till anklagelsen måste ses mot bakgrund av den misstänktes eller den tilltalades rätt att förbereda sitt försvar (Europadomstolen, 25 mars 1999, *Pélissier och Sassi mot Frankrike*, CE:ECHR:1999:0325JUD002544494, §§ 52 och 54). Även om de nationella domstolarna har möjlighet, när de tillerkänns en sådan möjlighet enligt nationell rätt, att omkvalificera de omständigheter som åberopas vid dem, måste de säkerställa att den tilltalade har haft möjlighet att utöva sin rätt till försvar i detta avseende på ett konkret och effektivt sätt och att han eller hon i god tid informerats om orsaken till anklagelsen, det vill säga de sakomständigheter som läggs honom eller henne till last och som ligger till grund för åtalet, men även den rättsliga kvalificering som gjorts av dessa omständigheter, på ett detaljerat sätt (Europadomstolen, 11 december 2007, *Drassich mot Italien*, CE:ECHR:2007:1211JUD002557504, § 34, och Europadomstolen, 22 februari 2018, *Drassich mot Italien*, CE:ECHR:2018:0222JUD006517309, § 65).
- 56 Såsom framgår av den rättspraxis som det hänvisas till i punkterna 51–53 och 55 i denna dom måste information om alla ändringar avseende anklagelsen, enligt vad som föreskrivs i artikel 6.4 i direktiv 2012/13, bland annat anses avse ändringar av den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter som anklagelsen avser, så att den tilltalade personen kan utöva sin rätt till försvar på ett konkret och effektivt sätt.
- 57 Det framgår av beslutet om hänskjutande att det i de nationella bestämmelser som är i fråga i målet vid den nationella domstolen görs skillnad utifrån om ändringen avser de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen eller den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter. Det är endast vid en ändring avseende de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen som den anklagade, under det muntliga förfarandet, ges möjlighet att ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd, genom att fristen för att göra en sådan ansökan börjar löpa på nytt.
- 58 Den hänskjutande domstolen anser att den omständigheten att den tilltalade erkänt sig varit gärningsman i fråga om stöld av smycken, vilket lett till en ändring av den rättsliga kvalificeringen från "häleri" till "stöld" i den mening som avses i nationell rätt, i det förevarande fallet utgör en ändring av den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen.
- 59 Såsom framgår av beslutet om hänskjutande underrättades, vilket redogjorts för i punkt 21 ovan, den tilltalade under det muntliga förfarandet om denna ändring av den rättsliga kvalificeringen av omständigheterna.
- 60 Den hänskjutande domstolen frågar om det enligt direktiv 2012/13 krävs att den tilltalade, för att säkerställa ett rättvist straffrättsligt förfarande, får ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd i ett sådant fall av rättslig omkvalificering av omständigheterna.
- 61 Såsom generaladvokaten har påpekat i punkt 71 i sitt förslag till avgörande utgör de skyldigheter som fastställs i direktiv 2012/13 ett uttryck för hur rättvisa straffrättsliga förfaranden ska säkerställas i fråga om information till personer som är misstänkta eller tilltalade för att ha begått ett brott.

- 62 I enlighet med skäl 14 och artikel 1 i det direktivet är syftet med direktivet emellertid att fastställa minimiregler för information till misstänkta eller tilltalade (dom av den 5 juni 2018, Kolev m.fl., C-612/15, EU:C:2018:392, punkt 82).
- 63 Det följer heller inte av den rättspraxis som det hänvisas till i punkterna 51–53 och 55 i denna dom att den misstänktes eller tilltalades rätt till information avseende den ändrade rättsliga kvalificeringen av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen skulle innebära en skyldighet att ge den tilltalade personen rätt att ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd under det muntliga förfarandet.
- 64 Den nationella domstolen har vidare påpekat att i händelse av en sådan ändring i den rättsliga kvalificeringen av omständigheterna säkerställer de nationella reglerna att den tilltalade har rätt att lägga fram argument till sitt försvar.
- 65 I ett mål som det vid den nationella domstolen innebär således inte rätten för en tilltalad att utan dröjsmål informeras om alla ändringar i den information som tillhandahållits, där så krävs för att man ska kunna säkerställa ett rättvist förfarande, i enlighet med artikel 6.4 i direktiv 2012/13, någon skyldighet för den berörda medlemsstaten att ge den personen en rätt att, efter det att det muntliga förfarandet inletts, ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd i händelse av en ändring av den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen.

Stadgan

- 66 Domstolen påminner om att stadgans tillämpningsområde, med avseende på åtgärder som vidtas av medlemsstaterna, definieras i artikel 51.1 i stadgan, enligt vilken dess bestämmelser riktar sig till medlemsstaterna endast när dessa tillämpar unionsrätten (dom av den 26 februari 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 17).
- 67 Av domstolens fasta praxis framgår nämligen att de grundläggande rättigheter som garanteras i unionens rättsordning är tillämpliga i samtliga fall som regleras av unionsrätten, men inte i andra fall. Domstolen har därför redan påpekat att den inte kan pröva en nationell lagstiftning mot stadgan när lagstiftningen inte omfattas av unionsrättens tillämpningsområde. Om nämnda lagstiftning däremot omfattas av unionsrättens tillämpningsområde ska EU-domstolen, när den tagit emot en begäran om förhandsavgörande, lämna samtliga tolkningsfakta som är nödvändiga för att den nationella domstolen ska kunna avgöra lagstiftningens förenlighet med de grundläggande rättigheterna, vilka EU-domstolen ska säkerställa att de iakttas (dom av den 26 februari 2013, Åkerberg Fransson, C-617/10, EU:C:2013:105, punkt 19, och beslut av den 23 november 2017, Cunha Martins, C-131/17, ej publicerat, EU:C:2017:902, punkt 10).
- 68 Då målet vid den nationella domstolen rör omfattningen av den tilltalades rätt att få information om anklagelsen, särskilt när det gäller ändringar avseende den brottsliga gärning som han eller hon anklagas för att ha begått, i den mening som avses i artikel 6.4 i direktiv 2012/13, omfattas situationen där av unionsrättens tillämpningsområde.
- 69 Enligt artikel 48.2 i stadgan ska var och en som har blivit anklagad för en lagöverträdelse garanteras respekt för rätten till försvar.
- 70 Det framgår av den rättspraxis som det hänvisas till i punkterna 51–53 och 55 i denna dom att rätten till försvar, i den mening som avses i den bestämmelsen i stadgan, kräver att den tilltalade i händelse av en ändring av den rättsliga kvalificeringen av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen, vid en tidpunkt då det fortfarande finns en möjlighet att reagera effektivt och före överläggningen, informeras om denna förändring för att kunna förbereda sitt försvar på ett effektivt sätt.

- 71 I förevarande fall framgår det av beslutet om hänskjutande, såsom angivits i punkterna 21 och 27 ovan, att den tilltalade efter sitt spontana erkännande under det muntliga förfarandet underrättades om att den rättsliga kvalificeringen av de omständigheterna som lades honom till last hade ändrats och att han gavs rätt att lägga fram argument till försvar.
- 72 Den rätt till försvar som föreskrivs i artikel 48.2 i stadgan innebär inte att den tilltalade, som en del av rätten till information, efter det att det muntliga förfarandet har inletts ska ha rätt att ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd i händelse av en ändring av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen eller en ändring av den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter.
- 73 Enbart den omständigheten att nationell lagstiftning inte ger den tilltalade samma rätt beträffande möjligheten att ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd när ändringen avser de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen som när ändringen avser den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter, innebär inte i sig att rätten till försvar, i den mening som avses i artikel 48.2 i stadgan, åsidosatts med avseende på misstänkta eller tilltalade personers rätt att bli informerade om anklagelsen mot dem.
- 74 Mot bakgrund av ovanstående ska tolkningsfrågan besvaras så, att artikel 6.4 i direktiv 2012/13 och artikel 48 i stadgan ska tolkas på så sätt att de inte hindrar en nationell lagstiftning enligt vilken den tilltalade under det muntliga förfarandet kan ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd vid en ändring av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen, men inte kan göra det vid en ändring av den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter.

Rättegångskostnader

- 75 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (första avdelningen) följande:

Artikel 6.4 i Europaparlamentets och rådets direktiv 2012/13/EU av den 22 maj 2012 om rätten till information vid straffrättsliga förfaranden och artikel 48 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna ska tolkas på så sätt att de inte hindrar en nationell lagstiftning enligt vilken den tilltalade under det muntliga förfarandet kan ansöka om tillämpning av en förhandlad påföljd vid en ändring av de omständigheter som ligger till grund för anklagelsen, men inte kan göra det vid en ändring av den rättsliga kvalificeringen av dessa omständigheter.

Underskrifter